

15/09/2021

Teletreball durant el confinament: una oportunitat perduda per a la responsabilitat compartida a la llar

Investigadors del Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT) del Departament de Sociologia, junt amb l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), han fet un estudi sobre impacte de gènere del teletreball i rutines de confinament en les tasques domèstiques i de cures de persones, que conclou que la crisi de la covid-19 va accentuar les desigualtats de gènere ja existents abans i va suposar una oportunitat perduda per avançar cap a un repartiment més igualitari del treball domèstic i la seva revalorització.

El [Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball \(QUIT\)](#) ha desenvolupat, junt amb l'[Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona \(IERMB\)](#), el projecte "[Impacto de género del teletrabajo y rutinas de confinamiento: más allá de lo obvio](#)", dirigit per la Dra. Sara Moreno Colom i finançat en la convocatòria de *Fondos Supera COVID-19*.

L'objectiu general ha estat analitzar l'impacte de gènere del teletreball durant el confinament per veure si es reforcen els rols tradicionals o s'afavoreix la corresponsabilitat. Els objectius específics han inclòs: explorar la distribució dels treballs, temps i espais dins de la llar; analitzar les rutines de confinament; i captar els costos i riscos quotidians ocasionats per aquesta

situació.

Per tal d'assolir aquests objectius, s'ha desenvolupat una estratègia metodològica de caràcter mixt que ha combinat l'anàlisi quantitativa i qualitativa. En primer lloc, s'han explotat diverses fonts de dades estadístiques per obtenir una aproximació a l'experiència del teletreball durant el confinament i definir una tipologia. En segon lloc, a partir de l'explotació estadística, s'ha desenvolupat la fase qualitativa basada en la realització de 36 entrevistes en profunditat a 24 perfils definits a partir de les variables: gènere, cicle vital, categoria professional i modalitat de teletreball.

Els principals resultats obtinguts dibuixen les rutines de confinament agrupades en dos tipus principals: les de centralitat laboral característiques dels perfils sense càrregues de cura; i les combinades, pròpies dels perfils amb cura de criatures i/o d'adults dependents, que inclouen tasques laborals, domèstiques i/o de cura. A més, s'observen diferències dins de les rutines combinades marcades pel gènere i la categoria professional. D'una banda, les rutines de les dones es caracteritzen per la doble presència, mentre que les dels homes reflecteixen una major disponibilitat laboral. D'altra banda, s'evidencia que les dones directives tenen una disponibilitat laboral molt més elevada que les dones tècniques. Finalment, les rutines del perfil d'homes tècnics amb criatures apareixen com les més igualitàries pel que fa l'assumpció de responsabilitats domèstiques i de cura, especialment quan la situació de la parella requereix presencialitat o major disponibilitat laboral.

Pel que fa el canvi de rutines que implica el pas de la situació de confinament al semiconfinament, el cicle vital emergeix com una variable explicativa clau: les persones sense càrregues no experimenten canvis; les persones amb criatures milloren l'organització dels temps i els treballs amb la reobertura dels centres educatius; i les dones amb cura d'adults veuen empitjorar la seva quotidianitat donat que les condicions del teletreball reforcen la seva responsabilitat vers aquestes persones.

En segon lloc, els resultats obtinguts apunten que el teletreball reforça les desigualtats de gènere en la distribució dels temps i els treballs. Si bé és cert que durant el confinament augmenta la participació dels homes a les tasques domèstiques i de cura, ho fa segons les dinàmiques anteriors a l'inici de la pandèmia. De manera que l'increment del volum de tasques que implica la situació de tancament recau sobre les dones, alhora que s'accentua la segregació del treball domèstic i els homes s'ocupen, principalment, de cuinar i comprar.

A més, els tipus de conflicte quotidià, i la seva gestió, derivats de la pandèmia i el teletreball també varien segons el gènere: mentre que els homes acostumen a tenir conflictes basats en aspectes laborals, les dones els experimenten dins l'àmbit domèstic-familiar. Com a resposta als conflictes, els homes, seguint una lògica diacrònica del temps, desenvolupen una gestió funcional i adaptativa de les seves tasques basada en la tecnificació i fragmentació temporal que escapa a una problematització del conflicte. En canvi, les dones sí que experimenten aquesta problematització, donat que la lògica sincrònica de la doble presència les atrapa en la dificultat de simultaniejar constantment el treball remunerat, domèstic i de cura. En aquest sentit, s'evidencia com el teletreball reforça les diferències en les maneres de viure i pensar la vida quotidiana entre les dones i els homes, més enllà del temps que dediquen a cada activitat.

En tercer lloc, pel que fa als costos del teletreball, tots els perfils de dones relaten un grau de malestar quotidià molt més elevat en comparació als homes, en termes de: jornades interminables, augment càrrega total de treball, estrès, autoexigència, interrupcions, culpabilitat o dificultat per desconnectar. Amb tot, emergeixen un conjunt de riscos a considerar de cara a la futura regulació del teletreball: accentuació de les desigualtats de gènere dins del mercat laboral a través de la segregació, discriminació i individualització, així com reforçament dels rols i estereotips tradicionals de gènere que podria actuar com a fre a les tendències de canvi detectades abans de la pandèmia.

En definitiva, es plantegen els límits del teletreball per transformar les actituds i els comportaments de les dones i els homes dins de l'àmbit domèstic si no s'acompanya de plans d'igualtat específics. Contràriament, aquesta modalitat de treball implica el risc de reforçar la centralitat productiva masculina i la responsabilitat femenina en les tasques de cura, sobretot de les persones adultes dependents. Per tot plegat, s'apunta el risc que el teletreball esdevingui una falsa solució per a la conciliació de les dones tot perdent l'oportunitat que podria representar per a fomentar la corresponsabilitat dels homes.

Sara Moreno, Paula Arboix Caldentey

Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT) – Institut d'Estudis del Treball (IET)

Departament de Sociologia

Universitat Autònoma de Barcelona

Sara.Moreno@uab.cat

Referències

Borràs Català, Vicent & Moreno Colom, Sara (2021). La crisis de la covid-19 y su impacto en los trabajos: ¿Una oportunidad perdida? *Anuario IET de Trabajo y Relaciones Laborales*, 7, 187-209. <https://doi.org/10.5565/rev/aiet.100>

[View low-bandwidth version](#)